

جمهوری اسلامی ایران

وزارت کشور

وزیر

تاریخ ۹۵/۵/۲۶

شماره ۶۵۲۹۶

پوست

بسم تعالی

استانداران محترم سراسر کشور

سلام علیکم

با عنایت به ماده ۱۳ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری و ماده ۲۱ آئین نامه اجرایی و تبصره های ذیل آن، به پیوست دستورالعمل نام گذاری و تغییر نام عناصر و واحدهای تقسیمات کشوری و عوارض جغرافیایی به عنوان جایگزین دستورالعمل های قبل جهت اجرا ابلاغ می گردد.

عبدالرضا رحمانی فضلی

۱۴

تاریخ: ۹۵/۵/۲۶

شماره: ۶۵۲۹۶

بسمه تعالی

استانداران محترم سراسر کشور

سلام علیکم

احتراماً با عنایت به ماده ۱۳ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری و ماده ۲۱ آئین نامه اجرایی و تبصره های ذیل آن، دستورالعمل نام گذاری و تغییر نام عناصر و واحدهای تقسیمات کشوری و عوارض جغرافیایی جهت اجرا ابلاغ می گردد. ضمناً این دستورالعمل جایگزین دستورالعمل های قبلی خواهد شد.

عبدالرضا رحمانی فضلی
وزیر کشور

نوراللهی

زهر

..... تاریخ :

..... شماره :

دستورالعمل نام‌گذاری و تغییر نام

قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲

و آئین‌نامه اجرایی مصوب ۱۳۶۳

مقدمه:

نام‌های جغرافیایی در حکم شناسنامه کشور و ملت و بخش مهمی از فرهنگ، تاریخ و ارزش‌های معنوی جمهوری اسلامی ایران هستند. این نام‌ها در کنار ارزش ذاتی خود دارای ارزش تاریخی و هویت‌بخشی بوده و می‌توانند در آشکار ساختن بسیاری از حقایق تاریخی که با گذشت زمان جز نام اثری از آنها به جا نمانده، یاری‌رسان باشند، از این رو می‌توان آنها را میراث زنده یک سرزمین نامید که در طی سال‌ها، سده‌ها و حتی هزاران سال حفظ شده و تداوم یافته‌اند.

اگرچه بسیاری از نام‌های جغرافیایی با گذشت زمان دچار تحول شده و شفافیت معنایی خود را از دست داده‌اند، هیچ نامی بدون معنی نیست. برای نمونه نام «همدان» با توجه به زبان امروز شاید خالی از معنی به نظر رسد، اما با دیدی عمیق‌تر و رجوع به آثار تاریخی می‌توان صورت باستانی آن را در کتیبه‌های فارسی باستان به صورت *ha^mgmatāna* بازجست. بنابراین، این واژه نه فقط از دیدگاه زبان‌شناسی دارای اهمیت است، بلکه معنی لفظی آن یعنی «محل گرد آمدن» به لحاظ تاریخی بسیار ارزشمند است و تأییدی بر روایت‌های تاریخی مبنی بر گردآمدن قوم ایرانی ماد در این مکان و تشکیل نخستین حکومت ایرانی است.

..... تاریخ :

..... شماره :

همه نام‌های جغرافیایی دارای پیشینه تاریخی هستند و به دلیل نقشی که در زندگی اجتماعی و فرهنگی مردمان ایفا می‌کنند، بخشی از هویت ملی و میراث تاریخی و فرهنگی یک ملت به‌شمار آمده و همان حکمی که برای حفظ میراث فرهنگی جاری است برای حفظ و پاسداشت آن‌ها نیز مترتب خواهد بود. از این رو، برای هرگونه نام‌گذاری یا در موارد استثنایی تغییر نام در کنار لحاظ نمودن اصل فوق و با در نظر گرفتن تقویت حاکمیت ملی، همگرایی و وحدت ملی، هرگونه پیشنهادی باید در راستای حفظ ریشه و هویت تاریخی، جغرافیایی، اجتماعی و فرهنگی منطقه باشد.

مطابق ماده ۱۳ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری که هرگونه نام‌گذاری و تغییر نام بنا به پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیئت وزیران بوده، و بر طبق ماده ۲۱ آئین‌نامه اجرایی و تبصره‌های ذیل آن، نام‌گذاری و تغییر نام اراضی، عوارض جغرافیایی و حوزه‌های شهری و نظایر آن بر عهده وزارت کشور می‌باشد، دستورالعمل فوق مبنا و راهنمای نام‌گذاری و تغییر نام خواهد بود.

تعاریف:

۱. تعاریف عناصر، واحدها و اجزای تقسیمات کشوری، همچنین ایجاد، تبدیل، تجمیع، ادغام، انتزاع و الحاق در قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری و آئین‌نامه اجرایی آن تصریح شده است.
۲. «نام» لفظی است که از یک یا چند جزء معنی‌دار ساخته شده و برای نامیدن یکی از عناصر و واحدهای تقسیمات کشوری، عوارض جغرافیایی، حوزه‌های شهری و نظایر آن استفاده می‌شود.

تاریخ :

شماره :

۳. «نام‌گذاری» عبارت است از تعیین نام عناصر و واحدهای تقسیمات کشوری جدیدالتأسیس، عوارض جغرافیایی، حوزه‌های شهری و نظایر آن که تاکنون نسبت به نامگذاری آنها اقدامی صورت نگرفته است.
۴. «تغییر نام» عبارت است از انتخاب نام جدید برای عناصر، واحدها و اجزای تقسیمات کشوری مصوب هیئت وزیران، عوارض جغرافیایی، حوزه‌های شهری و نظایر آن که نیازمند تغییر است.
۵. «نام مناسب» عبارت است از نام رایج، روان، کوتاه، بامعنی و هماهنگ با تاریخ، جغرافیا و فرهنگ منطقه.
۶. «نام نامناسب» عبارت است از نام توهین‌آمیز، ناهماهنگ با تاریخ، جغرافیا و فرهنگ منطقه.
۷. «نام تاریخی» عبارت است از نامی که در متون و اسناد و نقشه‌های تاریخی ثبت و ضبط شده است.
۸. «نام قدیمی» عبارت است از نامی که هرچند در متون، اسناد و نقشه‌های تاریخی ثبت و ضبط نشده، اصیل، ریشه‌دار و مأخوذ از تاریخ شفاهی منطقه است.
۹. «نام ترکیبی» یا مرکب عبارت است از نامی که از ترکیب چند نام مستقل ساخته شده است.
۱۰. «آوانگاری» عبارت است از نگارش آواهای زبان با استفاده از نشانه‌های آوایی.
۱۱. «یکسان‌نگاری» عبارت است از نگارش نام‌ها با روشی معیار و با استفاده از نشانه‌های آوایی یکسان.

تاریخ :

شماره :

۱۲. «رسم الخط» یا دستورخط عبارت است از مجموعه‌ای از اصول و ضوابط حاکم بر نظام نگارش یک زبان برای نوشتن کلمات به‌ویژه از جهت اتصال و انفصال حروف و رعایت علامت‌های سجاوندی.

۱۳. «عوارض طبیعی» عبارت است از عوارض جغرافیایی که توسط طبیعت و بدون دخالت انسان در طی زمان به وجود آمده است.

۱۴. «عوارض انسانی» عبارت است از عوارض جغرافیایی که توسط انسان ساخته شده است.

ضوابط و معیارهای نام‌گذاری:

۱. در نام‌گذاری، حفظ هویت تاریخی، جغرافیایی و فرهنگی مبنا می‌باشد.
۲. نام‌گذاری باید به تقویت حاکمیت و همگرایی ملی بیانجامد.
۳. در نام‌گذاری از واژگان و نام‌های اصیل فارسی استفاده شود. بهره‌گیری از اسامی بومی و محلی که به حفظ و صیانت از گویش‌ها و زبان‌های محلی بیانجامد، جایز است.
۴. در نام‌گذاری باید از نام عنصر یا واحدی که دارای بیشترین قدمت، جمعیت، وسعت، مرکزیت یا شمولیت جغرافیایی دارد، استفاده گردد.
۵. نام‌گذاری عوارض طبیعی، عوارض انسانی، حوزه‌های شهری، شهرک‌ها و شهرهای جدید مشمول این دستورالعمل خواهد بود.
۶. از انتخاب نام افراد و اشخاص مگر در موارد استثنایی خودداری گردد. لازم به ذکر است در خصوص سطوح استان و شهرستان از نام افراد و اشخاص استفاده نشود.

تاریخ :

شماره :

۷. در نام‌گذاری از انتخاب اعداد خودداری شود.
۸. بندهای ۶ و ۷ مشمول مزارع، مکان‌ها، شهرک‌ها و حوزه‌های شهری نمی‌شود.
۹. در نام‌گذاری به استثنای روستا، مزرعه، مکان، شهرک و بخش‌های مرکزی از نام تکراری در تابعیت همان استان خودداری شود. این بند در حوزه‌های شهری شامل عوارض مهم همچون بزرگراه‌ها، خیابان‌های اصلی، بوستان‌ها، دانشگاه‌ها و بیمارستان‌ها در سطح همان شهر و در عوارض انسانی نظیر سدها، نیروگاه‌ها و فرودگاه‌ها در سطح کشور می‌شود.
۱۰. در نام‌گذاری از ترکیب نام چند عنصر یا واحد تقسیماتی مگر در موارد استثنائی خودداری شود.
۱۱. استفاده از واژگان مرکب و مشتق حداکثر سه جزئی در نام‌گذاری امکان‌پذیر است.
۱۲. در تبدیل روستا به شهر چنانچه نام کنونی از ترکیب واژگانی چون مزرعه، محله، دهکده، شرکت، مجتمع، سازمان و دامداری ساخته شده باشد، جزء مزبور حذف شده و نام جدیدی که بیانگر هویت شهری آن عنصر باشد، انتخاب شود.
۱۳. در خصوص ایجاد سطح تقسیماتی جدید، بایسته است جهت پاسداشت از هویت منطقه، نام واحد مبنا حفظ گردد.
۱۴. عوارض طبیعی نظیر کوه و رودخانه که بدون نام محلی بوده و تاکنون نسبت به نام‌گذاری آنها اقدامی صورت نگرفته باشد، مشمول نام‌گذاری می‌شوند.
۱۵. لازم است کلیه نام‌ها به شیوه‌ای یکسان آوانگاری و با رسم‌الخط واحد نگارش شوند.

ضوابط و معیارهای تغییر نام:

۱۶. تغییر نام در موارد استثنائی انجام می‌گیرد.

تاریخ :

شماره :

۱۷. تغییر نام تنها شامل نام‌هایی است که نامناسب بوده، با مکان متبوع از نظر تاریخی، جغرافیایی و فرهنگی انطباق نداشته باشد.

۱۸. نام‌های تاریخی و قدیمی به دلیل حساسیت بالای تاریخی، فرهنگی و سیاسی و اهمیت آنها در حاکمیت ملی از هرگونه تغییر نام مصون هستند.

۱۹. در مواردی که یک نام همزمان بر چند عنصر یا واحد تقسیمات کشوری اطلاق می‌گردد، لازم است عنصر یا واحد هدف تغییر نام مشخص شود.

۲۰. با توجه به اینکه انتزاع هر عنصر، واحد یا عارضه جغرافیایی با نام آن صورت می‌پذیرد، بایسته است در صورت انتزاع عناصر، واحدها و عوارض، نام جدیدی برای واحد قبلی تعیین شود.

۲۱. در تغییر نام اسامی مرکبی که یکی از اجزای آن دارای بار جغرافیایی، تاریخی یا فرهنگی بوده، لازم است این جزء در نام جدید آورده و حفظ شود.

۲۲. تمامی مقررات نام‌گذاری مشمول تغییر نام نیز می‌شود.

شیوه اجرایی:

۲۳. بررسی مقدماتی پیشنهادات مربوطه بر اساس مفاد شیوه‌نامه در "کارگروه نام‌گذاری شهرستان"

که اعضای آن به حکم فرماندار به مدت ۲ سال منصوب می‌شوند، انجام و پس از تهیه گزارش به استانداری ارسال می‌شود.

۲۴. اعضای کارگروه نام‌گذاری شهرستان عبارتند از:

رئیس کارگروه: فرماندار شهرستان

تاریخ :

شماره :

دبیر کارگروه: معاون سیاسی فرماندار

اعضای کارگروه: یک نفر متخصص زبان و ادبیات فارسی، یک نفر نماینده میراث فرهنگی و یک

نفر کارشناس یا متخصص جغرافیا.

۲۵. لازم است مصوبات شوراهای اسلامی موضوع نام‌گذاری و تغییر نام حوزه‌های شهری در کارگروه

مزبور، پس از تطبیق با مفاد دستورالعمل با امضای فرماندار ابلاغ گردد. در صورت هرگونه مغایرت

موضوع جهت بررسی و اصلاح به شورای اسلامی مربوطه عودت داده شود.

۲۶. پیشنهادات کارگروه شهرستان در "کارگروه نام‌گذاری استان" که اعضای آن به حکم استاندار به

مدت ۲ سال منصوب می‌شوند، بررسی و در صورت تأیید با امضای استاندار و در قالب گزارش

توجیهی به وزارت کشور ارسال می‌شود.

۲۷. اعضای کارگروه نام‌گذاری استان عبارتند از:

رئیس کارگروه: استاندار

دبیر کارگروه: معاون سیاسی استاندار

اعضای کارگروه: یک نفر زبان‌شناس یا متخصص زبان و ادبیات فارسی یا گویش‌های محلی، یک

نفر نماینده میراث فرهنگی، یک نفر کارشناس یا متخصص جغرافیا، یک نفر تاریخدان یا پژوهشگر

تاریخ.

تبصره ۱: فرماندار شهرستان مربوطه یا نماینده قانونی وی جهت دفاع از پیشنهادات در جلسه

حضور می‌یابد. نماینده کارگروه نام‌گذاری وزارت کشور نیز در صورت نیاز و با دعوت قبلی در

تاریخ :

شماره :

جلسه حاضر خواهد شد. همچنین در صورت عدم هماهنگی نظرات استانداری و وزارت کشور،
بایسته است بازدید میدانی صورت گیرد.

تبصره ۲: در اجرای بند ۵ موضوع نام‌گذاری عوارض انسانی و شهرکها لازم است پس از ارسال
رسمی پیشنهاد سازمان یا نهاد مربوطه با امضای بالاترین مقام یا نماینده قانونی وی در استان،
یک نفر نماینده جهت دفاع از پیشنهادات با دعوت قبلی در جلسه حضور یابد. موضوع نام‌گذاری
شهرکها در صورت مطابقت با مفاد این دستورالعمل با تایید و امضای استاندار از مجرای قانونی
خود قابل پیگیری است.

تبصره ۳: در خصوص اجرای بند ۱۴ این دستورالعمل یک نماینده از سازمان جغرافیایی نیروهای
مسلح و یک نماینده از سازمان نقشه برداری کشور با دعوت قبلی و حق رأی در جلسه حضور
می‌یابند.

۲۸. پیشنهادات کارگروه استان در کارگروه نام‌گذاری وزارت کشور بررسی و در صورت تأیید در قالب
طرح تصویب‌نامه به هیأت دولت ارسال می‌شود.

۲۹. اعضای کارگروه نام‌گذاری تقسیمات کشوری عبارتند از:

رئیس کارگروه: مدیرکل دفتر تقسیمات کشوری

دبیر کارگروه: رئیس گروه نام‌گذاری دفتر تقسیمات کشوری

اعضای کارگروه: یک نفر نماینده فرهنگستان زبان و ادب فارسی، یک نفر نماینده فرهنگستان

علوم، یک نفر نماینده میراث فرهنگی، یک نفر پژوهشگر یا عضو انجمن‌های علمی مرتبط و

کارشناس مسئول استان مربوطه در دفتر تقسیمات کشوری.

تاریخ :

شماره :

تبصره ۱: در خصوص اجرای بند ۱۴ این دستورالعمل یک نماینده از سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح و یک نماینده از سازمان نقشه برداری کشور با دعوت قبلی و حق رای در جلسه حضور می یابند.

تبصره ۲: بایسته است در اجرای بند ۱۸ این دستورالعمل نظر وزارت خارجه در خصوص هرگونه تغییر نام در محدوده مناطق مرزی اخذ شود.

۳۰. کارگروه های فوق هر سه ماه یکبار تشکیل جلسه خواهند داد و طرح های خود را در قالب صورتجلسات استاندارد به مرجع بالادستی ارسال خواهند کرد. در صورت نیاز و اعلام ضرورت جلسات فوق العاده برگزار می شود.

۳۱. مفاد این دستورالعمل برای کلیه دستگاه ها و نهادهای مرجع نام گذاری لازمالاجرا است.

۳۲. دستورالعمل حاضر جایگزین دستورالعمل های پیشین وزارت کشور می شود.